

TORY: KVENNAS ÖGUSTLÖÐIR. HERS

FOSI HUR

Konur skríðið
vuddu að pottunum

KEMMARI
HVARSHO

LAUNA-
JAFNRETTI
Í RAUN

FLEIRI
HÉGINN

HEIL
ÞESS

KVENNASÖGUSLÓÐIR
Í REYKJAVÍK

THE WOMEN'S
HERITAGE WALK
IN REYKJAVIK

Hvers vegna kvennasöguslóðir? Þurfum við að ganga til að finna sögu kvenna? Getum við ekki fundið hana í bókum eða í sjónvarpinu eða á Netinu?

Kannski. En sennilega ekki. Það er með sögu kvenna eins og sögu karla, eða sögu heillar þjóðar, að hún verður aldrei sögð til fulls. Hún er í rauninni ekki annað en þær heimildir sem hver kynslóð skilur eftir sig – að því gefnu að næsta kynslóð eyði þeim ekki, sem því miður gerist stundum, meðvitað eða ómeðvitað. Kynslóðirnar móta söguna með þeim áherslum sem þær leggja á tiltekið fólk og tiltekna atburði. Það þarf ekki að leita langt yfir skammt til þess að sjá að áherslan hefur nær öll verið á karlmenn. Eða hvers vegna er Ingólfi Arnarsyni reist stytta á Arnarhóli en ekki Hallveigu Fróðadóttur sem kom samtímis honum til landsins og byggði með honum bæ í Reykjavík? Aðeins eitt dæmi af mörgum.

Án framlags kvenna væri margt öðruvísi í Reykjavík. Kvennasöguslóðir opna að einhverju leyti heim genginna kvenna af öllum stígum þjóðlífsins. Reykjavík verður tæplega söm á eftir.

Gangan getur tekið hálf tíma eða þrjá klukkutíma, allt eftir áhuga göngumanna. Njótið heil.

Auður Styrkársoóttir
Forstöðukona Kvennasögusafns Íslands

Why a Herstory Walk? Must we walk to find the history of women? Can't we just read about it in a book, watch a TV show or read about it on the Net?

Perhaps – but then again, probably not. The story of women is like the story of men, or of a whole nation, in that it will never be complete. It is really just the stories and other sources that each generation leaves behind – assuming that the next generation does not destroy this story, which unfortunately happens sometimes, consciously or unconsciously. Generations shape history by the emphasis they place on certain people and events. One does not have to look too far to see that the focus has been almost completely on men. For instance, why was a statue of Ingólfur Arnarson erected on Arnarhóll, and not one of his wife Hallveig Fróðadóttir, who came to Iceland at the same time, and settled with him in Reykjavík and built up a farm and a new life? This is just one of many examples.

Without the contribution of women, Reykjavík would be different in many ways. To some extent the Herstory Walk reveals the story of women at all levels of society. Reykjavík will look very different to you.

The walk can take anywhere from half an hour to three hours, depending on the interests of the walkers. Enjoy.

Auður Styrkársoóttir
Director of the Women's History Archives of Iceland

1. PERLUFESTIN

Reykjavíkurborg heiðrar sex formæður íslenskrar höggmyndalistar með þessum garði. Hann var opnaður á kvenréttindadeginum 19. júní 2014.

Perlufestin á að undirstrika stöðu lista-kvennanna sem formæður sameiginlegrar listhefðar allra landsmanna. Ferill þeirra og aðstæður voru ólíkar, en allar eiga það sameiginlegt að vera frumkvöðlar á mótunarskeiði myndlistar á Íslandi og að hafa haft þann styrk sem þarf til þess að stunda list sína við erfiðar aðstæður.

Verkin sem hér standa eru: Landnámskonan eftir Gunnfríði Jónsdóttur, Piltur og stúlka eftir Þorbjörgu Pálsdóttur, Sonur eftir Ólöfu Pálsdóttur, Skúlptúr eftir Gerði Helgadóttur, Maður og kona eftir Tove Ólafsson og Hafmeyjan eftir Nínu Sæmundsson.

1. STRING OF PEARLS

The City of Reykjavík honours six female pioneers of Icelandic sculpture with this garden, named String of Pearls/Perlufestin. The garden was formally opened on Women's Rights Day, 19 June 2014.

The garden highlights the position of these female artists as foremothers in the country's shared art tradition. Their history and circumstances differed, but they were all innovators in the evolution of art in Iceland, and were strong enough to create their art under very difficult circumstances.

The pieces exhibited here are: Pioneer Woman/Landnámskonan by Gunnfríður Jónsdóttir, Boy and Girl/Piltur og stúlka by Þorbjörg Pálsdóttir, Son/Sonur by Ólöf Pálsdóttir, Sculpture/Skúlptúr by Gerður Helgadóttir, Man and Woman/Maður og kona by Tove Ólafsson and Mermaid/Hafmeyjan by Nína Sæmundsson.

2. REYKJAVÍK CITY HALL

In Reykjavík, women won the right to vote in local elections on 1 January 1908. Women from the various women's associations in town formed a party that ran for election: they did very well and received 22% of the vote. Katrín Magnússon, chair of the Icelandic Women's Association/Hið íslenska kvenfélag, Þórunn Jónassen, chair of the Thorvaldsen Society/Thorvaldsensfélagið, Bríet Bjarnhéðinsdóttir, editor and chair of the Women's Rights Association of Iceland/Kvenréttindafélag Íslands, and Guðrún Björnsdóttir, a dairy salesperson, were elected. Women comprised 27% of the town council. Women would not do

2. RÁÐHÚS REYKJAVÍKUR

Konur fengu kosningarétt til bæjarstjórnar Reykjavíkur 1. janúar 1908. Þá buðu konur úr kvenfélögum bæjarins fram sérstakan lista kvenfélaganna. Sá fékk flest atkvæðin, um 22 prósent. Þá settust í bæjarstjórn Katrín Magnússon, formaður Hins íslenska kvenfélags, Þórunn Jónassen, formaður Thorvaldsensfélagsins, Bríet Bjarnhéðinsdóttir, formaður Kvenréttindafélags Íslands, og Guðrún Björnsdóttir, mjólkursölukona. Konur urðu þá 27 prósent bæjarfulltrúa; þær náðu ekki aftur slíku hlutfalli fyrr en árið 1983.

Bríet Bjarnhéðinsdóttir tók fyrst kvenna til máls í bæjarstjórninni; það var 19. mars árið 1908. Hún fór fram á fjárveitingu til að kenna stúlkum í bænum að synda í sundlauginni, en bæjarstjórn veitti þá 450 krónum til að kenna piltum sund. Tillagan um sundkennslu var samþykkt.

Auður Auðuns (1911-1999) (sjá mynd) gegndi embætti borgarstjóra fyrst kvenna 1959-1960 (ásamt Geir Hallgrímssyni). Næst kvenna í borgarstjórástólinn var Ingibjörg Sólrún Gísladóttir (f. 1954), 1994-2003. Steinunn Valdís Óskarsdóttir (f. 1965) var borgarstjóri árin 2004-2006 og Hanna Birna Kristjánsdóttir (f. 1966) árin 2008-2010.

3. ALÞINGISHÚSIÐ (Kirkjustræti)

Húsið var hlaðið úr steini árin 1880-1881. Það hýsti bæði Alþingi og söfn landsins fyrstu árin, eða þar til Safnahúsið reis 1908.

Konur fengu kosningarétt til Alþingis árið 1915 – en urðu þá að vera orðnar 40 ára. Aldurinn átti síðan að lækka um eitt ár á ári þar til jafnrétti næðist árið 1930. Kosningalögunum

this well again until 1983.

Bríet Bjarnhéðinsdóttir was the first woman to speak at a Reykjavík town council meeting, on 19 March 1908. She requested that the council earmark funds to teach girls to swim, when the council allocated 450 krónur to teach boys swimming. Her proposal was passed.

Auður Auðuns (1911-1999) (pictured) served as the first female mayor in 1959-1960 (alongside Geir Hallgrímsson). The next women in the mayor's seat were Ingibjörg Sólrún Gísladóttir (b. 1954), 1994-2003, Steinunn Valdís Óskarsdóttir (b. 1965), 2004-2006 and Hanna Birna Kristjánsdóttir (b. 1966), 2008-2010.

var breytt árið 1920 í kjölfar Sambandslagasamnings Íslendinga og Dana árið 1918 og síðan hefur ríkt kynjajafnrétti á þessu sviði.

Ingibjörg H. Bjarnason (1868-1941) (sjá mynd) tók sæti á Alþingi fyrst kvenna, kjörin af kvennalista 1922. Heimild hermir að stundum hafi Ingibjörg komið „eins og óveðursský í framan“ úr þinghúsinu í Kvinnaskólann þar sem hún var skólastýra.

Hlutur kvenna var óverulegur á Alþingi allt fram til ársins 1983 þegar hann stókk úr fimm prósentum í 15 prósent. Var það fyrir tilstuðlan nýrra framboða sem höfðu konur í öruggum sætum, Bandalags jafnaðarmanna og Kvennalistans. Síðan hefur hlutur kvenna vaxið jafnt og þétt.

Fyrsta konan til að gegna ráðherraembætti var Auður Auðuns, sem var dóms- og kirkjumálaráðherra 1970-1971 (eða ráðfrú, eins og Bríet Bjarnhéðinsdóttir og samtíðarkonur hennar hefðu kallað hana). Fyrst kvenna í stól forsætisráðherra var Jóhanna Sigurðardóttir, 2009-2013. Hlutur karla og kvenna í ráðherraembættum var í fyrsta sinn jafn frá 1. febrúar til 10. maí 2009.

4. AUSTURSTRÆTI 12

Hótel Reykjavík stóð við Austurstræti 12, það var byggt 1905 en brann aðfarnótt 25. apríl 1915 ásamt fleiri húsum. Eftir það risu ekki stórhýsi úr timbri í Reykjavík.

Suðurhlið hótelsins sneri út á Austurvöll og þar voru veglegar svalir. Á tyllidögum voru þær notaðar til ræðuhalda og skemmtiatriða.

Hótelið áttu og ráku hjónin Einar Zoëga og Margrét (Tómasdóttir Klog) Zoëga (1853-1937). Eftir lát Einars árið 1909 rak Margrét hótelið ein.

3. PARLIAMENT HOUSE (Kirkjustræti)

This stone building was constructed in 1880-81. In its early years it housed not only the Alþingi (parliament) but also the forerunners of the National Library and the National Museum.

Icelandic women gained the right to vote and to stand in parliamentary elections in 1915. Initially the qualifying age was 40 years, to be lowered year by year until 1930, when women would enjoy equal rights with male voters. But in 1920 this provision was removed, under the terms of the 1918 treaty with Denmark by which Iceland attained the status of a sovereign state. Since then the laws on suffrage have applied equally to women and men.

Ingibjörg H. Bjarnason (pictured) (1868-1941), running for a women's list, was the first woman to win a seat in parliament, in 1922. Sources say that Ingibjörg sometimes looked like a storm cloud as she rushed from parliament to the Women's College, where she was headmistress.

Women in parliament were few and far between until 1983, when the proportion of women members jumped from 5% to 15%, largely due to the launch of the Women's Party, which ran successful lists at the election. This put pressure on other political parties, which made a special effort at the next election to increase the number of female candidates. The number of female parliamentarians has been growing steadily. In 2009 women's proportion of parliamentarians reached a peak of 43%.

Auður Auðuns, the first woman to serve as a government minister, was Minister of Justice 1970-71. Jóhanna Sigurðardóttir was the first woman to be Prime Minister of Iceland, in 2009-2013.

Margrét lét kvennabaráttuna til sín taka og tók m.a. þátt í að undirbúa kosningarnar 1908 þegar konur buðu fram sérlista til bæjarstjórnar. Þegar úrslitin voru ráðin sátu konurnar málsverð á Hótel Reykjavík, „fallegt kvöldborð með heitum mat, og einum heitum rétti fyrir eina krónu á höfuð,“ skrifaði Bríet Bjarnhéðinsdóttir síðar.

Nokkru áður en hótelið brann, eða þann 2. febrúar, hafði skáldkonunni Torfhildi Hólm verið haldin hér vegleg veisla á sjötugsafmæli hennar þar sem ráðherra Íslands, Sigurður Eggerz, var meðal þeirra ræðumanna er lofuðu afmælisbarnið (sjá nr. 28). Á þessum tíma var hann eini ráðherra Íslands.

4. AUSTURSTRÆTI 12

Hótel Reykjavík stood here from 1905 until it burned down early in the morning of 25 April 1915 along with several other buildings. After that no large buildings were constructed of wood in Reykjavík. The south side of the hotel faced onto the Austurvöllur public square, and had an impressive balcony. On special occasions the balcony was used for speeches and entertainment.

The hotel was run by Einar Zoëga and his wife and Margrét (Tómasdóttir Klog) Zoëga (1853-1937), and after Einar's death in 1909 by Margrét alone.

Margrét was active in the women's suffrage movement in Iceland. She worked to get women elected in the 1908 municipal elections, when women formed a special women's list for the town council elections. After the outcome of the election was announced the women dined at the hotel. Feminist leader Bríet Bjarnhéðinsdóttir commented, "A beautiful meal with hot food, and for only one króna pr. head".

Before the fire that destroyed the hotel, on 2 February the citizens of Reykjavík held a banquet for the writer Torfhildur Hólm at the hotel to mark her 70th birthday (see no. 28). Among the distinguished guests was Minister Sigurður Eggerz (Iceland only had one government minister in those days).

5. THORVALDSENSSTRÆTI 2

Kvennaskólinn í Reykjavík 1874-1909

Þóra og Páll Melsteð söfnuðu fé til kvennaskóla bæði hérlendis og í Danmörku. Þóra heklaði m.a. marglitt gólfteppi og voru happdrættismiðar fyrir því seldir bæði hér og í Danmörku. Var það undirstaða kvennaskólasjóðsins. Þóra stofnaði skólann 1874 á heimili hennar og Páls Melsteð. Þau hjón byggðu nýtt hús undir skólann og heimili sitt á grunni gamla hússins 1878.

Fyrsta árið útskrifuðust níu stúlkur. Hlutur handavinnu var öllu meiri en bóknámið fyrstu árin, en þegar þriðji bekkur bættist við árið 1889 hlaut bóknámið meiri sess. Kvennaskólinn var hér þar til nýtt hús var byggt við Fríkirkjuveg árið 1909 (sjá nr. 20). Þóra veitti skólanum forstöðu frá 1874-1906 en þá tók við stjórninni Ingibjörg H. Bjarnason.

5. THORVALDSENSSTRÆTI 2

The Women's College 1874-1909

Þóra and Páll Melsteð raised funding for the college both in Iceland and in Denmark. Þóra, for instance, raffled off a colourful rug she had crocheted. Raffle tickets were sold both here and in Denmark. This was the mainstay of the school's fund. In 1874 Þóra opened the school in their home, and in 1878 the couple had a new building constructed on the same site, to house both the school and the family.

Nine girls graduated from the school in the first year. For the first few years the girls learned more handiwork than academics, but that changed in 1889 when a third grade was added and academic study gained more importance. The school remained on this site until a new schoolhouse was built on Fríkirkjuvegur in 1909 (see no. 20). Þóra was head of the school 1874-1906, until Ingibjörg H. Bjarnason succeeded her.

6. KIRKJUSTRÆTI 4 (Vonarstræti 12)

Theódóra Thoroddsen (1863-1954)

This was the home of poet Theódóra (Guðmundsdóttir) Thoroddsen (pictured) 1908-1930. Her husband built this home originally on Vonarstræti 12 in 1908, and poet Vilborg Dagbjartsdóttir (b. 1930) later lived there for many years. The building was moved to Kirkjustræti 4 in 2010. It now houses some of Parliament's offices.

Theódóra was active on the city's cultural and literary scene and was very interested in national issues, particularly those that

6. KIRKJUSTRÆTI 4 (Vonarstræti 12)

Theódóra Thoroddsen (1863-1954)

Heimili Theódóru (Guðmundsdóttur) Thoroddsen (sjá mynd) skáldkonu var frá árinu 1908-1930 í húsi er þau maður hennar Skúli Thoroddsen byggðu að Vonarstræti 12 árið 1908 en var flutt að Kirkjustræti 4 árið 2010 og hýsir skrifstofur Alþingis. Vilborg Dagbjartsdóttir skáldkona (f. 1930) bjó síðar um árabíl í húsinu ásamt manni sínum, Þorgeiri Þorgeirssyni.

Theódóra var virk í menningar- og bókmenntalífi Reykjavíkur og hafði mikinn áhuga á þjóðmálum, einkum þeim er lutu að kvenréttindum. Hún fór ekki að sinna ritstörfum fyrr en á miðjum aldri og skrifaði í þessu húsi sögur, ljóð og þulur. Þekktust er hún fyrir þulur sínar, en fyrsta bókin með þeim kom út árið 1916. Guðmundur Thorsteinsson, betur þekktur sem Muggur, myndskreytti, en hann var systursonur Theódóru.

Vilborg Dagbjartsdóttir er einn þekktasti og dáðasti ljóðasmiður sinnar samtíðar. Hún kom ung til Reykjavíkur og lauk prófi frá Kennaraskólanum árið 1952. Vilborg var kennari við Austurbæjarskólann um langt árabíl. Hún hefur verið virk í kvennahreyfingunni og í menningar- og bókmenntalífi borgarinnar. Fyrsta barnabók hennar, *Alli Nalli og tunglið*, kom út árið 1959 og fyrsta ljóðabókin árið 1960, *Laufið á trjánnum*.

concerned women's rights. She did not become a woman of letters until middle age. She is best known for her rhymes for children. Her first book was published in 1916.

Vilborg Dagbjartsdóttir is one of the best known and respected poets of her time. She has been an active feminist, and prominent on the city's cultural and literary scene. Her first children's book *Alli Nalli og tunglið* was published in 1959, and her first book of poetry *Laufið á trjánnum* in 1960.

7. KIRKJUSTRÆTI 12 (flutt á Árbæjarsafn 1973)

Thora (Frederikka Halldórsdóttir) Friðriksson (1866-1958)

Hér fæddist Thora og bjó fram yfir aldamót í húsi sem flutt var í Árbæjarsafn 1973. Hún var ein af fyrstu kennslukonunum við Barnaskólann og gerði veturinn 1904-1905 tilraun með skóla fyrir ungar stúlkur á heimili sínu. Thora festi á blað lýsingar á umhverfi bernsku sinnar og teljast þær merkar heimildir. Hún lýsti meðal annars byggingu Alþingishússins, en það stendur í fyrrum kálgarði foreldra hennar.

Berklavarnarstöð Líknar starfaði hér 1919-1956. Hjúkrunarfélagið Líkn stofnuðu nokkrar konur í Reykjavík 1915 og var fyrsti formaður þess Christophine Bjarnhéðinsson hjúkrunarkona (mágkona Bríetar Bjarnhéðinsdóttur).

7. KIRKJUSTRÆTI 12 (moved to Árbær Museum 1973)

Thora (Frederikka Halldórsdóttir) Friðriksson (1866-1958)

Thora was born here and lived here until the turn of the twentieth century. In 1973 the building was moved to the Árbær Museum. She was one of the first female teachers at the primary school, and during the winter of 1904-1905 she experimented with a school for young girls in her home. Thora wrote about her childhood memories, which are regarded as an important historical document: she describes, for instance, the building of Parliament House, which stands in her parents' former vegetable garden.

From 1919 to 1956 the nursing association Líkn ran a tuberculosis control clinic in a building on this site. The association was founded in 1915 by a handful of women in Reykjavík. The first director was nurse Christophine Bjarnhéðinsson. Health conditions in the town were very poor, tuberculosis was rife, and there was no public healthcare service. Líkn hired nurses to nurse the poor in their homes, founded the tuberculosis control clinic in 1919, and launched antenatal and newborn healthcare services in 1927. With the exception of epidemics, almost all of Reykjavík's preventive health care was built up by and run on the initiative of Líkn until the 1930s. Dr. Katrín Thoroddsen and nurse Sigríður Eiríksdóttir (mother of former President Vigdís Finnbogadóttir) worked here. The latter succeeded Christophine Bjarnhéðinsson as director, from 1931 until 1956. By that time the municipal Reykjavík Health Care Centre on Barónsstígur had been built, and it took over the role that Líkn had performed.

Heilbrigðisástandið í bænum var þá mjög slæmt og opinber heilbrigðisþjónusta engin. Líkn réð strax hjúkrunarkonu til að sinna heimahjúkrun, lagði fátæklingum lið, stofnaði berklavarnarstöð í bænum 1919 og hóf ung-barna- og mæðraeftirlit 1927. Nánast allt heilsuverndarstarf í Reykjavík var byggt upp og rekið að frumkvæði Líknar allt fram á fjórða áratug aldarinnar, að undanskildum sóttvörnum. Fyrir Líkn störfuðu m.a. Katrín Thoroddsen lækni og Sigríður Eiríksdóttir hjúkrunarkona (móðir Vigdísar Finnbogadóttur, fyrrv. forseta), en sú síðarnefnda tók við formennsku úr hendi Christophine 1931 og gegndi til 1956. Þá hafði Reykjavíkurbær byggt Heilsuverndarstöðina við Barónsstíg og yfirtók starfsemi Líknar.

8. THORVALDSENSFÉLAGIÐ (Basar að Austurstræti 4)

Thorvaldensfélagið er elsta kvenfélag Reykjavíkur, stofnað 1875. Basar félagsins hefur verið starfræktur í Austurstræti 4 frá því um aldamótin 1900 og vinna félagskonur þar kauplaust.

Tildrögin að stofnun félagsins voru þau að 24 ungar konur voru fengnar til að skreyta Austurvöll og undirbúa sölu á veitingum er líkneski af myndhöggvaranum Bertel Thorvaldsen var sett þar upp. Líkneskið, sem hann gerði sjálfur, gaf danska stjórnin Íslendingum í tilefni af 1000 ára afmæli Íslandsbyggðar árið 1874. Bertel, sem átti íslenskan föður, var þá einn þekkesti myndhöggvari Dana. Eftir þetta unnu konurnar saman að mannúðar- og menningarmálum og stofnuðu félag sem þær kenndu við myndhöggvarann. Styttan var flutt af Austurvelli í Hljómskálagarðinn árið 1931 til þess að rýma fyrir styttni af Jóni Sigurðssyni.

8. THORVALDSENSFÉLAGIÐ (Thorvaldsen's Bazaar at Austurstræti 4)

The Thorvaldsen Association is the oldest women's association in Reykjavík, which has operated its bazaar at Austurstræti 4 since 1900. All their work is on a volunteer basis. The association was founded in 1875, when 24 young women were asked to decorate Austurvöllur and to sell coffee and cakes for the unveiling of a statue, a self-portrait by Danish-Icelandic sculptor Bertel Thorvaldsen. A gift from Denmark on the occasion of celebrations in 1874 of the millennium of the settlement of Iceland, the sculpture was the first public statue in Reykjavík. Thorvaldsen, whose father was an Icelander, was internationally famous in his time, and took pride in his Icelandic origins.

Starfsemi félagsins hefur aðallega beinst að líknarmálum, og þá einkum til kvenna og barna. Flestir þekkja jólamerki félagsins, sem margir helstu listamenn þjóðarinnar hafa teiknað. Þau hafa komið út nær samfelld frá árinu 1913 og prýtt umslög og jólakort landsmanna.

9. HALLVEIGARSTAÐIR (Túngata 14)

Kvennaheimilið er nefnt Hallveigarstaðir í minningu Hallveigar Fróðadóttur. Sigvaldi Thordarson var arkitekt þess. Húsið var opnað árið 1967 með stórrí listýningu. Þar mátti meðal annars líta verk fimm þeirra sex formæðra íslenskrar höggmyndalistar sem eiga verk í Perlufestinni: Gunnfríðar Jónsdóttur, Nínu Sæmundsson, Þorbjargar Pálsdóttur, Ólafar Pálsdóttur og Gerðar Helgadóttur.

The young women formed an association, named after the sculptor, and worked together for humanitarian and cultural causes. The statue was later moved from Austurvöllur to Hljómskálagarður park in 1931, to make room for the statue of independence campaigner and national hero Jón Sigurðsson.

The association is still a humanitarian association working for the benefit of women and children. It is best known for its annual Christmas stamps that have been designed by some of the country's most prominent artists. They have been produced almost every year since 1913 and decorate the envelopes and Christmas cards of most Icelanders.

9. HALLVEIGARSTAÐIR (Túngata 14)

The Women's House was named Hallveigarstaðir (Hallveig's Place) in memory of Hallveig Fróðadóttir, the first woman settler in Reykjavik known by name. The house was formally opened in 1967 with a large art show where five of the six female pioneers of Icelandic sculpture showed their work: Gunnfríður Jónsdóttir, Nína Sæmundsson, Þorbjörg Pálsdóttir, Ólöf Pálsdóttir and Gerður Helgadóttir. Sculptures by these artists are now in the String of Pearls garden. The house received many generous gifts at its grand opening, for instance a baby grand piano from the Unitarian Women's Association in Winnipeg, a painting by Nína Tryggvadóttir and a bust by Melitta Urbancic. The building houses the Federation of Icelandic Women's Associations, the Federation of Women's Organisations in Reykjavik, and the Icelandic Women's Rights Association, which own the building. The completion of this building was the fulfilment of a long-held dream

Húsinu bárust margar góðar gjafir þegar það opnaði, m.a. vandaður flygill, sem frú Marja Björnsson safnaði til í kvenfélagi Unítarasafnaðarins í Winnipeg, málverk eftir Nínu Tryggvadóttur og lítil brjóstmynd eftir Melittu Urbancic.

Í húsinu hefur Kvenfélagasamband Íslands aðsetur ásamt Bandalagi kvenna og Kvenréttindafélagi Íslands, en þessi félög eru eigendur hússins. Hér rættist gamall draumur margra kvenna um kvennaheimili í Reykjavík, en félögin hafa þó alla tíð þurft að leigja út megnið af húsnæðinu. Í kjallaranum er góður samkomusalur sem hýst hefur marga kvennaviðburði.

10. AÐALSTRÆTI 14-16

Hallveig Fróðadóttir

Hér er sennilegt að staðið hafi bær fyrstu landnámsmanna í Reykjavík, þeirra Ingólfs Arnarsonar og Hallveigar Fróðadóttur. Um Ingólf hefur sitthvað verið skrifað, m.a. í Landnámabók. Hann er sagður hafa farið til Íslands ásamt félagam sínum Hjör-Leifi frá heimkynnum sínum í Dalsfirði í Firðafylki í Noregi eftir mannvíg í stað þess að borga ættingjum bætur. Þannig urðu báðir útlægir úr Noregi. Um Hallveigu segir aðeins að hún var dóttir Fróða og kona Ingólfs og þau áttu soninn Þorstein. Ingólfi var reistur minnisvarði á Arnarhóli árið 1924, sem Einar Jónsson myndhöggvari gerði, og er eitt af kennileitum borgarinnar. Við hann eru einnig kennd Ingólfsstræti og Ingólfstorg. Við Hallveigu er kenndur lítill stígur í Þingholtunum, og kvennasamtök hafa nefnt hús sitt Hallveigarstaði. Sýningin í kjallara núverandi hótels gerir landnáminu í Reykjavík góð skil.

of a women's house in Reykjavik. However, due to lack of funds the organizations have always had to rent out most of the space. In the basement is a large meeting room where many Icelandic women's events are held.

10. AÐALSTRÆTI 14-16

Hallveig Fróðadóttir

This is likely to be the spot where the first settlers of Reykjavik, Ingólfur Arnarson and Hallveig Fróðadóttir built their home. Much has been written about Ingólfur: for instance the Book of Settlements reports that he came to Iceland from Norway with his sworn brother Hjör-Leif, to escape having to pay the wergild (death compensation) to the relatives of a man they had killed. For that they were both outlawed in Norway. All that is said of Ingólfur's

11. AÐALSTRÆTI 12

Augusta Svendsen (1835-1924)

Augusta rak hér verslun frá 1887 eftir viðburðaríka ævi, meðal annars í Kaupmannahöfn og á Ísafirði. Eftir lát hennar tóku við versluninni dótturdætur hennar, Sigríður og Arndís Björnsdætur og ráku til ársins 1951. Augusta var fyrsta kaupkonan í Reykjavík. Í verslun hennar fengust slífsi og svuntur, sessur, lampaskermar, mynstur og efni. Einnig var seldur ýmis kvenfatnaður og efni í íslenska búninginn.

Handan götunnar er Prentsmiðjubrunnurinn, aðalbrunnur Reykvíkinga þar til vatnsveita var lögð í bæinn 1909. Áður sótti fólk allt vatn í brunna. Það var hlutskipti margra einstæðinga á gamalsaldri að hafa þann starfa að bera vatn í fötum til bæjarbúa. Meðal þeirra voru konurnar Gunnsa grallari, Sigga blaðra og Lauga með loddana. Nöfnin endurspeglu vel stöðu þeirra í samfélaginu.

12. VALLARSTRÆTI 4

Kristín Björnsdóttir Símonarson (1866-1927)

Kristín rak hér bakarí sem kennt var við mann hennar og nefnt Björnsbakarí frá 1901. Þau hjónin rák einnig veitingasölu auk þess sem Björn stundaði iðn sína, gullsmíði. Sonur Kristínar og Björns tók síðar við rekstri bakarísins. Hann rak hér einnig gistiheimilið Hótel Vík fram yfir 1970. Kristín starfaði mikið innan Bandalags kvenna í Reykjavík, sem stofnað var árið 1917. Hún var einn frumkvöðlanna að stofnun Barnavinafélagsins Sumargjafar.

wife Hallveig is that she was the daughter of Fróði, and that they had a son called Þorsteinn. In 1924 a statue in memory of Ingólfur was erected on Arnarhóll hill. It is one of the city's familiar landmarks. Ingólfur is commemorated in the names of a street, Ingólfsstræti, and a square, Ingólfstorg. All that is named after Hallveig is a little alley in the Þingholt district; and Hallveigarstaðir, the headquarters of Reykjavík's women's associations. This place is now the site of a hotel, in the basement of which is the Settlement Exhibition and the conserved remains of an early longhouse.

Kvennaframboðið og síðar Kvinnalistinn í Reykjavík tóku húsið á leigu fyrir starfsemi sína en þau buðu fram lista við borgarstjórnarkosningar í Reykjavík á árunum 1982-1994. Fyrst fékk listinn 10,9 prósent atkvæða en síðan færri. Kvennaframboðið stuðlaði þó ótvírætt að fjölgun kvenna í borgarstjórn.

13. TOLLSTÖÐIN (Tryggvagata 19)

Gerður Helgadóttir (1928-1975)

Tollstöðin flutti í þetta hús árið 1971. Mósaíkmynd framan á húsinu er eftir listakonuna Gerði Helgadóttur. Verkið var afhjúpað 7. september 1973. Það hefur staðist óblíða náttúru Íslands án þess að láta á sjá.

Gerður stundaði nám í höggmyndalist í Reykjavík, Flórens og París. Steinda glugga

11. AÐALSTRÆTI 12

Augusta Svendsen (1835-1924)

Augusta ran a shop here from 1887 after an eventful life in Copenhagen. After her time her granddaughters Sigríður and Arndís Björnsdóttir took over the business, until 1951. Augusta was the first female shopkeeper in Reykjavík. The shop sold neckties, aprons, cushions, lampshades, patterns and fabric, as well as clothing, and fabrics for making Icelandic national costumes.

Across the street stands the so-called Printing-press well, the town's main source of water until mains water was installed in 1909. Impoverished elderly people earned a pittance by carrying water from the well to the town's citizens. Among them were Gunnsa the teaser, Sigga the blabber and Lauga the cheater. Their names reflect their status in society.

12. VALLARSTRÆTI 4

Kristín Björnsdóttir Símonarson (1866-1927)

From 1901 Kristín ran a bakery, known by her husband's name as Björnsbakarí. The couple also sold food, and Björn worked as a goldsmith. Kristín was very active in the Reykjavík Women's Federation, which was founded in 1917.

The Women's Party rented the house for their operations when they ran a list of female candidates in city council elections from 1982-1994. Initially the party won 10.9% of the vote, but the support from voters gradually decreased. However the influence of the Women's Party clearly contributed to

gerði hún í nokkrar íslenskar kirkjur: Hallgrímskirkju og Neskirkju í Reykjavík, Kópavogskirkju, Ólafsvíkirkirkju og Hallgrímskirkju í Saurbæ. Hún skreytti einnig hlið húsa GG sem standa við Elliðavog.

Erfingjar Gerðar gáfu Kópavogsbæ um 1400 verka hennar og þar er nú listasafn við hana kennt, Gerðarsafn.

14. PÓSTHÚSSTRÆTI 3-5

Bærinn hóf að reka barnaskóla árið 1862 og var hann fyrstu árin í lélegu húsi við Hafnarstræti þar til árið 1883 að þetta var byggt. Skólahúsið varð fljótt allt of lítið því fólk var farið að streyma úr sveitum landsins „á mölina“ í leit að betra lífi, eða jafnvel bara lífi. Nýr barnaskóli reis við Tjörnina árið 1898.

Þegar börnin fluttu í nýja skólahúsið festi ríkið kaup á þessu, fyrst til að reka pósthús

an increase in the number of women from all parties on the city council.

13. CUSTOMS HOUSE (Tryggvagata 19)

Gerður Helgadóttir (1928-1975)

The customs authority moved into this building in 1971. The mosaic decorating the front of the building, by Gerður Helgadóttir, was unveiled on 7 September 1973.

Gerður studied sculpture in Reykjavík, Florence, and Paris. Her stained-glass windows can be seen in many German and French buildings, and also in a number of Icelandic churches: Hallgrímskirkja and Neskirkja in Reykjavík, Kópavogur Church, Ólafsvík Church and Hallgrímskirkja in Saurbær. She also decorated the side of the GG building at Elliðavogur in Reykjavík.

Gerður's heirs donated around 1400 works to the town of Kópavogur, where they are now housed in a museum named after her - Gerðarsafn.

14. PÓSTHÚSSTRÆTI 3-5

The town began running a primary school in 1862, which was housed in a ramshackle building on Hafnarstræti until this house was built in 1883. The school quickly outgrew this building, due to a great increase in migration to the growing town from the countryside by people searching for a better life. In 1898 a new primary school was built by the Lake.

When the school was moved to its new location the state purchased this building, first to operate a post office, and from 1921

en árið 1921 var húsinu breytt í símsstöð. Þegar Landsíminn flutti í stórhýsið sem reis við Austurvöll 1932 flutti hingað lögreglulið bæjarins, sem þá taldi 38 karlmenn.

Fyrsta lögreglukonan var ráðin Jóhanna Knudsen hjúkrunarkona árið 1941 og var hún yfir svokölluðu ungmennaeftirliti. Í raun fólst starf hennar í að fylgjast með stúlkum og konum í Reykjavík sem taldar voru hafa náin samskipti við erlenda hermenn. Jóhanna taldi rannsóknir sínar leiða í ljós að um 500 reykvískar stúlkur og konur væru komnar í of náin kynni við hermenn eða „í ástandið“. Um þetta var hart deilt í blöðum, og fór svo að starf Jóhönnu var lagt niður 1944.

Konur fengu ekki að klæðast lögreglu-búningum fyrr en 1976 og ekki að ganga í öll störf fyrr en 1978.

Ný lögreglustöð var byggð við Hlemm á árunum 1962-1970 og síðan hefur húsið gegnt ýmsum hlutverkum.

a telephone exchange. When the telephone company moved to a large building on Austurvöllur square in 1932, the police (then 38 men) moved into the building. The first female police officer was Jóhanna Knudsen, a nurse, appointed in 1941. Her job was “youth work,” but in reality consisted of monitoring the girls and women of Reykjavík who were considered to have too much contact with foreign soldiers during the occupation of Iceland in World War II by British and then American troops. Jóhanna concluded from her research that around 500 of Reykjavík's young women were getting too close to, or were dating soldiers. This caused much controversy, which was covered in the local newspapers. In 1944 her post was abolished.

Women in the police force were not allowed to wear uniforms until 1976, and then only in certain positions until 1978.

A new police headquarters was built at Hlemmur in 1962-1970. Since then this building has served various purposes.

15. LÆKJARGATA 8

Þórunn (Hafstein Pétursdóttir) Jónassen (1850-1922)

This building was Þórunn's home for many years. Þórunn was the chair of the Thorvaldsen Association (see no. 8) during the women's campaign for the town council in Reykjavík, and one of four women elected to the male stronghold that the town council was at that time. She held a seat on the council from 1908 to 1914.

Þórunn was president of the Thorvaldsen Association from its foundation in 1875 until her

15. LÆKJARGATA 8

Þórunn (Hafstein Pétursdóttir) Jónassen (1850-1922)

Heimili Þórunnar um árabíl. Þórunn var hálf-systir Hannesar Hafstein og eiginkona Jónasar Jónassen. Þórunn var fulltrúi Thorvaldsens-félagsins í framboðum kvenna til bæjarstjórnar Reykjavíkur og ein þeirra fjögurra kvenna sem fyrstar voru kjörnar inn í það karlavígi. Hún sat í bæjarstjórn árin 1908-1914.

Þórunn var formaður Thorvaldsens-félagsins (sjá nr. 8) frá stofnun þess 1875 til dauðadags og fulltrúi þess í Landspítala-sjóðsnefndinni sem konur komu á fót 1915. Með byggingu spítalans vildu konur reisa minnisvarða kosningaréttinum sem þær öðluðust 1915. Þær hrundu af stað landssöfnun og var framlag kvenna til spítalans verulegur hluti af byggingarkostnaði hans. Spítalinn tók til starfa árið 1930 í hinni fallegu byggingu Guðjóns Samúelssonar við Hringbraut. Hennar hátign Alexandrine drottning lagði hornstein hans árið 1926 og þar er m.a. letrað: „Hús þetta- Landsspítalinn - var reistur fyrir fje, sem íslenskar konur höfðu safnað og Alþingi veitt á fjárlögum til þess að: LÍKNA OG LÆKNA“.

16. MENNTASKÓLINN Í REYKJAVÍK (við Lækjargötu)

Skólahúsið var reist 1846. Stúlkur fengu ekki fullan aðgang fyrr en 1904, en máttu taka próf frá árinu 1886. Ólafía Jóhannsdóttir lauk 4. bekkjar prófi utanskóla árið 1890. Laufey Valdimarsdóttir (sjá mynd), dóttir Bríetar Bjarnhéðinsdóttur settist hér á skólabekk fyrst kvenna haustið 1904 og lauk stúdentsprófi

death. She also represented the association on the National Hospital Committee, established by women in 1915. They raised funds all over the country in order to commemorate women's right to vote, granted in 1915. They raised a significant proportion of the funds needed to build the National Hospital on Hringbraut, which opened in 1930. Queen Alexandrine of Denmark and Iceland laid the cornerstone in 1926. The inscription reads: "This building – the NATIONAL HOSPITAL – was built for funds raised by Icelandic women... in order to provide CARE AND HEALING."

16. REYKJAVÍK HIGH SCHOOL (on Lækjargata)

The High School building dates from 1846. Girls were not allowed full access until 1904, but from 1886 they were permitted to sit the

1910. Hún mátti þola það sem í dag er kallað einelti af hendi skólabræðra sinna. Áður hafði ein stúlka tekið stúdentspróf utanskóla, Elínborg Jacobsen. Camilla Torfason lauk hins vegar stúdentsprófi í Kaupmannahöfn 1889 og Björg Karitas Þorláksdóttir 1901, en í Danmörku fengu stúlkur aðgang að æðri menntastofnunum þegar árið 1875. Stúlkur voru í minnihluta stúdenta á Íslandi fram til 1970, en eftir 1979 hafa þær verið í meirihluta.

Frú Vigdís Finnbogadóttir, forseti Íslands 1980-1996, var nemandi og síðar kennari við skólann. Fyrsta konan til að gegna embætti rektors MR var Ragnheiður Torfadóttir, 1995-2001.

examinations. In Denmark, in contrast, girls gained access to secondary education in 1875. Camilla Torfason graduated from a high school in Copenhagen in 1889 and Björg Karitas Þorláksdóttir in 1901.

Laufey Valdimarsdóttir (pictured), the daughter of Bríet Bjarnhéðinsdóttir (see no. 25), was the first female student at the High School, graduating in 1910. She was bullied by her male counterparts. Female students were in a minority in Iceland until 1970, but since 1979 girls have been the majority of high-school graduates.

Vigdís Finnbogadóttir, President of Iceland 1980-1996, was a student and later a teacher at the school. The first woman principal at the High School was Ragnheiður Torfadóttir, 1995-2001.

17. MOTHER LOVE (on Lækjar-gata)

Nína Sæmundsson (1892-1965)

Nína (Jónína Sæmundsdóttir) (pictured) created the statue in Paris in 1924 and was awarded a place of honour at the Autumn Show in the Grand Palais. The Reykjavik Art Society bought the statue in 1928 and erected it in a public garden, Mæðragarðurinn/The Mother's Garden. This statue was the first public sculpture erected in Reykjavik not as a monument, but as a work of art.

Nína was accepted at a young age to the Royal Danish Academy of Fine Arts in Copenhagen. She also studied in Paris and then moved to the US. She won a competition for a work of art for the Waldorf Astoria Hotel on Park Avenue, and her Spirit of Achievement still adorns the front of this great hotel. Nína lived

17. MÓÐURÁST (við Lækjargötu)

Nína Sæmundsson (1892-1965)

Styttuna gerði listakonan Nína (Jónína Sæmundsdóttir) (sjá mynd) í París 1924 og hlaut hún heiðursress á Haustsýningunni á Grand Palais það ár. Árið 1928 lét Listvinafélagið kaupa myndina og setja upp í almenningsgarði í Reykjavík, Mæðragarðinum. Var hún fyrsta myndin sem sett var upp utandyra í Reykjavík án þess að vera minnisvarði.

Nína komst ung inn í Konunglega listaháskólann í Kaupmannahöfn. Hún nam einnig í París en hélt síðan til Bandaríkjanna. Hún vann samkeppni um mynd á Waldorf Astoria hótelinu við Park Avenue. Myndin „Afrekshugur“ prýðir enn framhlið þessa glæsta hótels. Nína bjó í Hollywood í 20 ár og mótaði margar frægar persónur í leir. Í Los Angeles standa tvær höggmyndir eftir hana, brjóstmynd af Leifi Eirikssyni í Griffith Park, en hin, „Prómeþeifur“, í City Park.

Nína kom til Íslands 1956 og bjó hér að mestu síðan. Styttu hennar „Hafmeyjan“ var sett upp í Tjörninni 1959 en sprengd í loft upp á nýársnótt 1960. Hún var sett upp aftur vorið 2014 í Perlufestinni (sjá nr. 1).

18. BARNASKÓLI REYKJAVÍKUR (Fríkirkjuvegur 1)

Byggður 1898. Fyrsta árið voru hér 285 börn. Þegar lög um skólaskyldu 10-14 ára barna gengu í garð árið 1907 óx fjöldi skólabarna úr 472 í 772.

Konur urðu fljótt margar í kennaraliðinu og 1919 var komið á launajafnrétti kennara og kennslukvenna. Konurnar sem kjörnar voru í

in Hollywood for 20 years and made sculptures of film stars and other famous people. Two of her sculptures are in Los Angeles: a bust of Leif Ericson, the Norse discoverer of America, is in Griffith Park; Prometheus is in City Park.

Nína returned to live in Iceland in 1956. Her statue Mermaid was erected in the Lake in 1959, but was blown up by vandals on New Year's night in 1960. It was replaced, this time in the spring of 2014 in the String of Pearls garden. (See no. 1).

18. REYKJAVÍK PRIMARY SCHOOL (Fríkirkjuvegur 1)

Built in 1898. In the first year 285 children attended. When legislation was enacted in 1907 on compulsory schooling for children ages 10-14, the number of pupils rose from 472 to 772.

bæjarstjórn 1908 af kvennalista létu sér mjög annt um heilsufar skólabarna. Þær komu því m.a. til leiðar að 1909 var byrjað að gefa fátækum börnum mat í skólanum, að skólinn var þveginn daglega og að ráðinn var fastur læknir.

Port skólans varð snemma funda- og samkomustaður. Héðan lagði af stað skruðganga sú sem konur í Reykjavík efndu til 7. júlí 1915 til að fagna nýfengnum kosningarétti til Alþingis. Fremst gengu 200 hvítklæddar smámeyjar með íslenska þrílita fánann í hendi og var í það fyrsta sinn sem hann sást við hátíðlega athöfn á Íslandi.

Nafni skólans var breytt í Miðbæjarskólann árið 1930 þegar Laugarnesskóli var byggður. Skólinn hýsir nú starfsemi Kvinnaskólans í Reykjavík.

Before long the teaching staff included many women, and in 1919 they achieved wage parity with male teachers. Women elected to the town council in 1908 advocated for children's health. Among their accomplishments was that in 1909 poor children were given a free school meal, the school was cleaned daily and a school doctor was hired.

The yard behind the school was a popular meeting and gathering place for the people of the town. A parade organised by women to celebrate women's suffrage started off here on 7 July 1915. The parade was led by 200 young girls dressed in white and carrying the newly-approved red-white-and-blue Icelandic flag.

The building is now part of Kvinnaskólinn/ The Women's College.

19. IÐNÓ

Iðnaðarmannahúsið or Iðnó (the Craftsmen's Institute), built by the Lake in 1896, was the main venue for public gatherings and meetings in Reykjavík. Home Rule was celebrated here in 1904, and the town council held a ball on 8 August 1907 during the official visit of King Frederik VIII of Denmark and Iceland. Bríet Bjarnhéðinsdóttir, who attended as editor of the Women's Paper, described the ball:

“The King danced with various women: the Ministers' wives, Elín the daughter of one of our leaders, and more. So did Prince Harald, which was no small honour, even though the prince is not exactly handsome. But His Majesty made up for it.”

On 5 June 1910, women's organizations in Reykjavík threw a party at Iðnó in honour of

19. IÐNÓ

Hús iðnaðarmanna, byggt 1896 á uppfyllingu úti í Tjörninni. Það var eitt helsta samkomuhús Reykjavíkur. Hér var heima stjórnað fagnað 1. febrúar árið 1904, og hér hélt bæjarstjórn Reykjavíkur konungi Friðrik VIII konungsbali þann 8. ágúst 1907. Bríet Bjarnhéðinsdóttir lýsti ballinu, en henni var boðið sem ritstýru Kvennablaðsins:

„Konungur dansaði við ýmsar konur: ráðherrafrúna, Elínu dóttir landshöfðingjans o.fl. Sömu leiðis prins Haraldur, og má nærri geta, að það þótti ekki lítil vegtylla, þótt prinsinn sé ekki sérlega fríður. En tign hans bætir þá smágalla upp.“

Þann 5. júní 1910 héldu ýmsar konur samsæti í Iðnó til heiðurs Ástu Kristínu Árnadóttur (1883-1955). Ásta hóf nám í húsamálun hjá N.S. Berthelsen árið 1903 því hún vildi „reyna að fá kaup eins og karlmenn, því ég hafði fyrir móður minni og yngri systkinum að sjá“, sagði hún í æviminningum sínum. Ásta lauk sveinsprófi í Kaupmannahöfn árið 1907, fyrst kvenna í húsamálun í Danmörku og fyrst kvenna í iðnnámi á Íslandi. Árið 1910 lauk Ásta iðnmeistaraprófi í Hamborg, fyrst Íslendinga. Af því tilefni var henni haldið umrætt samsæti í Iðnó. Ásta var jafnan kölluð Ásta málari.

Stefanía Anna Guðmundsdóttir (1876-1926) var í hópi fyrstu leikara Leikfélags Reykjavíkur sem starfaði í Iðnó frá 1897 allt til ársins 1989. Þær leikkonur eru margar sem hér stígu sín fyrstu spor í leiklistinni.

Ásta Kristín Árnadóttir (1883-1955). Ásta began training as a house painter in 1903; she wanted “to try to get paid the same as men, because I must take care of my mother and younger siblings.” Ásta completed her journeyman’s certificate in Copenhagen in 1907; she was the first female house painter in Denmark, and the first female student at a trade school in Iceland. In 1910 Ásta completed her master’s certificate in Hamburg. She was the first Icelander to do so. So the Reykjavík ladies held a party at Iðnó in her honour. Ásta was known as Ásta the Painter.

Stefanía Anna Guðmundsdóttir (1876-1926) was one of the founding members of the Reykjavík Theatre Company, which put on its shows at Iðnó from 1897 until 1989. Many actresses took their first steps in theatre at Iðnó.

20. KVENNASKÓLINN Í REYKJAVÍK (Fríkirkjuvegur 9)

Kvennaskólinn var stofnaður 1874 en starfræktur frá 1909 í þessu húsi sem var byggt sérstaklega fyrir hann (sjá nr. 5). Árið 1977 hóf fyrsti pilturinn nám við skólann og eru piltar nú um þriðjungur nemenda. Skólinn varð framhaldsskóli 1979 og fyrstu stúdentar útskrifuðust árið 1982.

Lítil stytta fyrir framan húsið er „Stúlka“ eftir Ólöfu Pálsdóttur. Innan skólans gengur stúlkan undir nafninu Soffía.

21. LAUFÁSVEGUR 7 (Þrúðvangur)

Margrét Zoëga (1853-1938)

Margrét lét reisa húsið árið 1918 og bjó hér ásamt dóttur sinni Valgerði og tengdasyni, Einari

20. THE WOMEN’S COLLEGE (Fríkirkjuvegur 9)

Kvennaskólinn (the Women’s College) was founded in 1874, and from 1909 it was housed in this building, which was built especially for the school (see no. 5). In 1977 the first male student was admitted, and today boys comprise about one third of the student population. The college acquired high-school status in 1979 and in 1982 the first students graduated with high-school diplomas.

The small statue in the front of the building, Stúlka/Girl, is by Ólöf Pálsdóttir (see also no. 1). An alternative title is Soffía.

Benediktssyni, til ársins 1927. Útidyrhurðin er útskorin af Ríkarði Jónssyni myndhöggvara.

Margrét var umsvifamikil í veitingarekstri í Reykjavík og meðal annars eigandi Hótel Reykjavíkur við Austurvöll sem brann árið 1915 (sjá nr. 4).

22. ÞINGHOLTSSTRÆTI 9 – „BRÍETAR-BREKKA“

Ríkisstjórnin fól Kvennasögusafni Íslands árið 2004 að gangast fyrir því að Bríeti Bjarnhéðinsdóttur og íslenski kvennabaráttu yrði reistur minnisvarði. Í góðri samvinnu við borgarstjóra, garðyrkjustjóra og forstöðumann Listasafns Reykjavíkur var hér útbúinn minningarreitur um íslenska kvennabaráttu. Þann 7. nóvember 2007 var „Bríetarbrekka“ afhjúpuð.

Minningarreitinn og listaverkið í honum

21. LAUFÁSVEGUR 7 (Þrúðvangur)

Margrét Zoëga (1853-1938)

Margrét had a house built on this site in 1918, where she lived with her daughter Valgerður and her son-in-law Einar Benediktsson, a well-known poet and entrepreneur, until 1927. The front door was carved by sculptor Ríkarður Jónsson.

Margrét was significant on the restaurant scene in Reykjavík and was one of the owners of Hótel Reykjavík on Austurvöllur, which burned down in 1915. (see no. 4).

22. ÞINGHOLTSSTRÆTI 9 – “BRÍET’S HILLSIDE “

In 2004 the government asked the Women’s History Archives to erect a monument to Bríet Bjarnhéðinsdóttir and the Icelandic women’s rights movement. On 7 November 2007 Bríetarbrekka (Bríet’s Hillside) was opened.

The memorial garden and the artwork were the creation of artist Ólöf Nordal, who took her inspiration from an embroidery sewn by Bríet for her daughter Laufey Valdimarsdóttir. It includes the following verse, believed to be by Bríet:

Stígðu ófeimin stúlka upp og stýrðu klæði, yfir geiminn, yfir græði, allan heiminn skoða í næði.

This verse, which starts with the words Step forth boldly girl, urges her daughter to take her time to explore the world and to determine her own destiny.

The penmanship is similar to Bríet’s hand-

gerði listakonan Ólöf Nordal. Verkið er unnið út frá veggteppi er Bríet saumaði handa dóttur sinni, Laufeyju Valdimarsdóttur. Í það eru saumaðar eftirfarandi ljóðlínur sem taldar eru eftir Bríeti: „Stígðu ófeimin stúlka upp og stýrðu klæði, yfir geiminn, yfir græði, allan heiminn skoða í næði.“ Skriftin líkir eftir skrift Bríetar í bréfum hennar.

Bríetarbrekku er ætlað að heiðra minningu Bríetar Bjarnhéðinsdóttur sérstaklega, en um leið minningu þeirra fjölmörgu kvenna sem lögðu sitt af mörkum til kvenréttindabaráttunnar.

23. ÞINGHOLTSSTRÆTI 15

Jónína Jónatansdóttir (1869-1946)

Jónína fæddist á útgáfuári ritsins The Subjection of Women eftir John Stuart Mill, en það kom út í íslenski þýðingu aldamótaárið 1900 og hét þá Kúgun kvenna. Hún bjó hér með manni sínum Flosa Sigurðssyni fram til 1916 en þá fluttu þau í Lækjargötu 12 A (það hús er brunnið og bankahús risið á grunninum).

Jónína gerðist félagi í Kvenréttindafélagi Íslands skömmu eftir stofnun þess og var jafnframt virk í Góðtemplarareglunni og lagði Slysavarnarfélagi Íslands gott lið. Jónína var hvatakona að stofnun Verkakvennafélagsins Framsóknar 1914 ásamt Bríeti Bjarnhéðinsdóttur og formaður þess frá stofnun til 1934. Hún var einnig einn af stofnendum Alþýðuflokksins og Alþýðusambands Íslands, og hún sat í bæjarstjórn fyrir Alþýðuflokkinn 1920-1922.

writing in her letters.

Bríetarbrekka is intended to honour the memory of Bríet Bjarnhéðinsdóttir and the many other women who have contributed to the campaign for women’s rights.

23. ÞINGHOLTSSTRÆTI 15

Jónína Jónatansdóttir (1869-1946)

Jónína was born the same year that The Subjection of Women by John Stuart Mill was published – it was published in Icelandic in 1900 as Kúgun kvenna. Jónína lived here with her family until 1916 when they moved to Lækjargata 12 A (that house has since burned down, and a bank now stands on the site).

Jónína joined the Icelandic Women’s Rights Association shortly after it was established, was active in the temperance

24. ÞINGHOLTSSTRÆTI 16

Guðrún Björnsdóttir (1853-1936)

Guðrún flutti til Reykjavíkur árið 1900 og hóf mjólkursölu af miklum dugnaði, en hún var þá orðin ekkja. Hún skrifaði mikið í blöðin um mjólkursöllumál og sýndi meðal annars fram á nauðsyn þess að koma á betra skipulagi til þess að tryggja hreinlæti og heilbrigði bæjarbúa. Hún var einn stofnenda Kvenréttindafélags Íslands 1907 og kjörin af kvennalista í bæjarstjórn Reykjavíkur 1908 og sat þar til 1912 að hún flutti úr bænum.

24

association IOGT, and also supported the Icelandic Association for Search and Rescue. Jónína was a driving force behind the establishment in 1914 of the Framsókn trade union for woman, along with Bríet Bjarnhéðinsdóttir, and led the union until 1934. She was also one of the founders of the Socialist Party and the Icelandic Confederation of Labour, and sat on the town council for the Socialist Party 1920-22.

24. ÞINGHOLTSSTRÆTI 16

Guðrún Björnsdóttir (1853-1936)

Guðrún moved to Reykjavik in 1900 and began selling milk. She often sent articles into the newspapers about dairy issues, and helped increase awareness of the necessity for cleanliness and better organisation in the dairy sector, in order to ensure better health for urban dwellers. She was one of the founders of the Women's Rights Association in 1907 and was elected in 1908 to the town council, where she sat until she moved away in 1912.

25. ÞINGHOLTSSTRÆTI 18

Bríet Bjarnhéðinsdóttir (1856-1940)

Bríet (pictured) and her husband purchased the house in 1891 and lived here for the rest of their lives. That house was demolished in the 1960s and replaced by a bigger one.

Bríet was born in west Iceland. She attended a women's school during the winter of 1880-1881. In 1887 she moved to Reykjavík, where she lived for the rest of her life.

25

25. ÞINGHOLTSSTRÆTI 18

Bríet Bjarnhéðinsdóttir (1856-1940)

Bríet (sjá mynd) og maður hennar Valdimar Ásmundsson keyptu hús er hér stóð árið 1891 og bjuggu þar síðan. Það hús var rífið og annað stærra byggt á grunni þess og næsta húss á 7. áratugnum.

Bríet fæddist að Haukagili í Vatnsdal en ólst upp frá fjórða ári að Böðvarshólum í Vesturhópi. Bríet sat Kvinnaskólann að Laugalandi veturinn 1880-1881. Árin 1884-1887 stundaði hún kennslu í Reykjavík og í Þingeyjarsýslum en flutti alfarin til Reykjavíkur í vetrarbyrjun 1887.

Í ársbyrjun 1885 birtist greinin „Kvenfrelsi“ eftir Bríeti í blaðinu Fjallkonan eftir „Æsu“. Er þetta sú hin fyrsta um kvenfrelsi sem vitað er um eftir íslenska konu. Þann 30. desember 1887 hélt Bríet fyrirlestur fyrir troðfullu húsi í

Early in 1885 Bríet's article "Women's Freedom" appeared in the periodical Fjallkonan. This is the first documented article about women's rights written by an Icelandic woman. On 30 December 1887 Bríet lectured to a packed room in Gúttó (the IOGT hall) on the status and rights of women.

Bríet and her husband began publishing the Women's Paper/Kvinnablaðið 1895 and the Children's Paper/Barnablaðið in 1897. Bríet was editor of both publications.

Bríet's husband died in 1902 and the next chapter of her life began. As a journalist and the owner and editor of Kvinnablaðið (The Women's Paper) she came into contact with women's rights associations and the suffrage movement in Norway, Denmark and Sweden.

In 1906 American feminist Carrie Chapman Catt invited her to attend the congress of the International Women Suffrage Alliance in Copenhagen. In 1907 Bríet founded the Icelandic Women's Rights Organization and became one of the chief spokespersons for suffrage and women's rights in Iceland. She played a major role in the first era of campaigning for women's rights in this country, a campaign for basic rights such as the right to vote and to stand for election, and the right to an education and employment. She was chair of the Icelandic Women's Rights Association for its first two decades, after which her daughter, Laufey Valdimarsdóttir took over the leadership. This location was a centre for the women's rights movement in Iceland while Bríet and her daughter Laufey lived here (until Laufey's death in 1945).

Gúttó um hagi og réttindi kvenna.

Bríet og Valdimar hófu útgáfu á Kvenna-
blaðinu 1895 og Barnablaðinu 1897 og var
Bríet ritstjóri beggja.

Valdimar dó árið 1902 og upp úr því hófst
sá kafli í lífi Bríetar sem hennar er minnst fyrir.
Hún beitti sér fyrir stofnun Kvenréttindafélags
Íslands árið 1907 og gerðist ein helsta talskona
kvenréttinda á Íslandi. Bríet átti stærstan þátt
í að hrinda af stað fyrstu bylgju kvenréttinda-
baráttunnar hér á landi fyrir lágmarksréttindum,
svo sem kosningarétti, kjörgengi og rétti til
menntunar og atvinnu. Hún átti frumkvæði að
stofnun Kvenréttindafélags Íslands 1907, var
formaður þess í tvo áratugi og átti mestan þátt
í því að íslenskar konur urðu hluti af alþjóðlegri
kvenréttindabaráttu. Hér var miðstöð kvenna-
baráttunnar á Íslandi svo lengi sem þeirra
Bríetar og dóttur hennar Laufeyjar naut við (til
1945).

26. ÞINGHOLTSSTRÆTI 23

Kristín Vídalín Jacobson (1864-1943)

Kristín og maður hennar Jón Jacobson létu
reisa hús að Þingholtsstræti og fluttu inn í það
aldamótaárið 1900. Það hús hefur verið rífið.

Kristín stundaði listnám í Kaupmannahöfn
1891-1894 og mun vera fyrsta íslenska konan
sem stundaði nám í málaralist. Kristín lagði
málaralistina alveg á hilluna undir aldamótin
1900 en þá hafði hún eignast fjögur börn.

Kristín stofnaði ásamt nokkrum konum
Kvenfélagið Hringinn árið 1904 og var hún
formaður frá stofnun til 1943. Í fyrstu lögum
félagsins segir að markmiðið sé „að safna
fé til hjálpar tæringarsjúkum fátæklingum í
Reykjavíkurkaupstað.“ Félagið hefur lengi

26. ÞINGHOLTSSTRÆTI 23

Kristín Vídalín Jacobson (1864-1943)

Kristín and her husband had a house built here
and moved in at the turn of the century in 1900.
That house has since been demolished.

Kristín studied art in Copenhagen from
1891-94 and was the first Icelandic woman to
study painting. In 1900 Kristín gave up her art
when she had her fourth child.

Kristín and a number of other women
founded the Women's Association Hringurinn
in 1904 and she was its chair until 1943.
According to its first Article of Association,
the goal of Hringurinn is "to raise funds
for impoverished victims of tuberculosis
in Reykjavik". The association has in later
years devoted its energies to supporting the
Children's Hospital at the National Hospital.

beint kröftum sínum að byggingu og bættum
tækjakosti og aðstöðu á Barnaspítala Hringings.

27. ÞINGHOLTSSTRÆTI 25

Lengi kallað Farsóttarhúsið. Sjúkrahúsfélag
Reykjavíkur lét byggja húsið sem spítala
árið 1884 og hér fór fram læknis- og
ljósmæðrakennsla. Reykjavík keypti húsið
1920 eftir að Spænska veikin hafði lagt tvo
þriðju bæjarbúa í rúmið undir árslok 1918 og
deytt 258 þeirra (íbúar voru þá rúm 15.000).
Hér var fólk haft í einangrun til að reyna að
stemma stigu við útbreiðslu skæðra sjúkdóma,
eins og skarlatssótt, mislinga, taugaveiki
og barnaveiki. María Maack (1889-1975)
hjúkrunarkona veitti sjúkrahúsinu forstöðu af
miklum skörungsskap til ársins 1964. María tók
virkan þátt í félagsmálum kvenna og var meðal
annars virk í Kvenréttindafélagi Íslands.

27. ÞINGHOLTSSTRÆTI 25

This building, best known as an isolation
hospital, was built in 1884 by the Reykjavík
Hospital Association as a hospital, where
doctors and midwives were trained. In 1920
it was purchased by the municipality of
Reykjavík, following the international epidemic
of influenza (the Spanish 'Flu) which struck
Iceland in late 1918, two-thirds of the town's
population fell ill, and 258 people died (the
population of the town was about 15,000
at the time). People were kept in isolation
wards here in order to try to stem the spread
of aggressive diseases such as scarlet fever,
measles, typhoid and diphtheria. Nurse María
Maack (1889-1975) served as hospital director
with vigour until 1964. María was active within
the women's movement and was for instance
an active member of the Icelandic Women's
Rights Association.

28. INGÓLFSSTRÆTI 18

Torfhildur Þorsteinsdóttir Hólm (1845-1918)

Síðustu æviárin átti Torfhildur (sjá mynd) heima að Ingólfsstræti 18.

Torfhildur var brautryðjandi íslenskra kvenna á ritvellingum. Fyrsta saga hennar, Brynjólfur Sveinsson biskup, kom út árið 1882 og vakti þegar mikla athygli. Torfhildur varð fyrst íslenskra kvenna til að gefa út og ritstýra tímariti. Dvöl hét mánaðarrit, sem hún gaf út 1901-1917 og helgaði bókmenntum. Birti hún þar sögur og greinar, frumsamdar og þýddar, heilræði ýmiss konar, mataruppskriftir og sagði til í hannyrðum. Ennfremur gaf hún út tímaritið Tíbrá handa börnum 1892-1893 og skrifaði og gaf út barnabækur. Sögur Torfhildar nutu almannahylli en sumir í „bókmenntaelítunni“ fundu henni margt til foráttu.

28. INGÓLFSSTRÆTI 18

Torfhildur Þorsteinsdóttir Hólm (1845-1918)

The last years of Torfhildur's (pictured) life were spent in this house at Ingólfsstræti 18.

Torfhildur was a pioneer for Icelandic women in the writing forum. Her first work, Bishop Brynjólfur Sveinsson, was published in 1882 and was well received. Torfhildur became the first Icelandic woman to publish a magazine: monthly Dvöl was published from 1901 until 1917 and was devoted to literature. In it she published stories and articles, both originals and translations, useful advice, recipes, and discussed handicrafts. She also published the magazine Tíbrá for children from 1892-1893, and wrote and published children's books. Her stories were popular, but she met with some hostility from the literary establishment.

HEIMILDIR / BIBLIOGRAPHY

- Auður Styrkársdóttir. Kvennaframboðin 1908-1926. Félagsvísindadeild H Í og Örn & Örlygur, 1982
- Ármann Halldórsson. Saga barnaskóla í Reykjavík til 1930. Rannsóknastofnun KHÍ í samvinnu við Fræðslumiðstöð Reykjavíkur, 2001
- Björg Einarsdóttir. Úr ævi og starfi íslenskra kvenna. Bókrún. Bindi I, 1984 og bindi II-III, 1986
- Briet Héðinsdóttir. Strá í hreiðrið. Svart á hvítu, 1988
- Eggert Þór Bernharðsson. Saga Reykjavíkur. Borgin. Fyrri og síðari hluti. Iðunn, 1998
- Erla Hulda Halldórsdóttir og Guðrún Dís Jónatansdóttir (ritstj.). Ártöl og áfangar í sögu íslenskra kvenna. Kvennasögusafn Íslands, 1998
- Guðjón Friðriksson. Saga Reykjavíkur. Bærinn vaknar. Fyrri og síðari hluti. Iðunn, 1991
- Sami. Reykjavík bernsku minnar. Setberg, 1985
- Guðmundur Ingólfsson, Guðný Gerður Gunnarsdóttir og Hjörleifur Stefánsson. Kvosin. Torfusamtökin, 1987
- Herdís Helgadóttir. Úr fjötrum. Íslenskar konur og erlendur her. Reykjavík, 2001
- Hrafnhildur Schram. Huldukonur í íslenskri myndlist. Mál og menning, 2005
- Kvennaskólinn í Reykjavík 1874-1974. Almenna bókafélagið, 1974
- Margrét Guðmundsdóttir. „Verðir heilbrigðinnar. Hjúkrunarfélagið Líkn 1915-1935“ í Söguspejll. Afmælisrit Árbæjarsafns. Ritstjóri Helgi M. Sigurðsson. Árbæjarsafn og Hið íslenska bókmenntafélag, 1992
- Sigríður Th. Erlendsdóttir. Veröld sem ég vil. Saga Kvenréttindafélags Íslands 1907-1992. Kvenréttindafélag Íslands, 1993
- Sigríður Thorlacius. Margar hlýjar hendur. Kvenfélagasamband Íslands, 1981

Útgefandi: Mannréttindaskrifstofa Reykjavíkurborgar og Kvennasögusafn Íslands 2014

Ritstjórar: Aðalheiður Dögg Finnsdóttir Helland og Halldóra Gunnarsdóttir

Höfundur efnis: Auður Styrkársdóttir Umbrot og hönnun: Laufey Jónsdóttir Prentvinnsla: Ísafoldarprentsmiðja

Þýðing úr íslensku: Barbara J. Kristvinsson og Bjarney Friðriksdóttir

Forsíðumynd:

Ljósmynd er tekin af Ara Kárasyni yfir Lækjartorg og Bankastræti á Kvennafrídaginn 24. október árið 1975. Mynd fengin hjá Ljósmyndasafni Reykjavíkur.

Publisher: City of Reykjavík Human Rights Department and the Women's History Archives 2014

Editors: Aðalheiður Dögg Finnsdóttir Helland and Halldóra Gunnarsdóttir

Copywriter: Auður Styrkársdóttir

Layout and design: Laufey Jónsdóttir

Print processing: Ísafold Printing House

Translation: Barbara J. Kristvinsson and Bjarney Friðriksdóttir

Cover photo:

Lækjartorg and Bankastræti in Reykjavík on the Women's Day Off, 24 October 1975. Photo Ari Kárason. Reykjavik Museum of Photography.

